

Ernek a számnak az ára 30 fillér.

Negyvenhetedik évfolyam.

30. szám.

Debrecen, 1927 július 23.

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

SZERKESZTIK: DR. KUN BÉLA ÉS DR. RÉVÉSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

Gróf DEGENFELD JÓZSEF temetése

A kollégiumi díszteremben felállított ravatalához negyedfél napon át zarándokolt Debrecen város és környéke református lakossága. A koporsót és a ravatalt virágerdő borította be. Mikor a temetés napján délben a család tagjaitól és néhány benső bizalmas embertől kísérve, átszállították a holttestet a kollégiumból a Nagytemplom portikusába, amint utoljára hagyta el a kollégiumi nagytermet, legnagyobb munkájának színhelyét a gróf Degenfeld József élettelen teste, Baltazár püspök, ez a kemény, sok megpróbáltatást mozdulatlan arccal végigszenvedett, a fájdalmakat fel sem vevőnek látszó erős férfi, keservesen sirt, mint egy kis gyermek.

Sirt, mert ő már meglátta és a lelkében megmérte a veszteségünk rendkívüli nagyságát, melynek óriási méreteire még rá nem eszmélt a nagy gyász ütésétől kábult s a temetés és részvét impozáns voltának izgalmaiktól narkotizált közönség. Talán egy év, talán még több is beletelik, míg világosan meglátjuk azt a nagy ürességet, melyet az elköltözött nagy ember maga után hagyott. A világ fog haladni tovább a maga útján s látszólag akadály nélkül, ám azok, akik református egyházi életünk folyamatát és intézményei sorsát figyelemmel kísérték és figyelemmel fogják kísérni, lépten-nyomon tapasztalni fogják, hogy im itt ennek a jó törekvésnek a megvalósítására, annak a bajnak az elhárítására, ennek az ellentétnek a kiküszöbölésére, annak az igazságnak a megvédésére, ennek a jognak a biztosítására, annak a rendtelenségnek a megfékezésére most kellene az ő gazdag tudása, az ő sok tapasztalata, munkára-késztsége, hajthatatlansága.

Mély gyászunkban az Isten akaratán való keresztyéni megnyugvás mellett két tapasztalat adott enyhületet. Az egyik a részvétnek országos nagysága, mely legpregnansabban a kormányzó magas személyének a temetésen megjelenésével fejeződött ki. A másik református egyházunk szellemi kincstárának káprázatos gazdagsága, mely

a gyász rendkívüli nagyságával arányban álló papot, hármat tudott vigasztalóul hozzánk küldeni.

Keljünk fel azért a gyászból és tekintsünk Istenben bízó reménységgel a jövő felé. Nagy vezérünk emlékezetét azzal tiszteljük legjobban, ha magyar református anyaszentegyházunkért teljes odaadással dolgozunk. **K. B.**

Az utolsó út.

Gróf Degenfeld József egyházkerületi főgondnokunk temetése, mint azt lapunk előző számában is jeleztük, július 16-án délután 3 órakor ment végbe a Nagytemplomban tartott gyászszeretéssel.

A temetésre, mint szintén megírtuk, a Kormányzó úr őfőméltósága is eljött, ezzel is kifejezésre juttatván azt a nagy megbecsülést, mellyel nemcsak gróf Degenfeld Józsefnek, mint atyai barátjának személye, hanem a magyar közeletben és közelebből a református egyházban végzett munkája iránt viseltetik. A kormányzó úrnak ez a személyes megjelenése azt is jelenti, hogy a Kormányzó úr a magyar református egyházban való munkálkodást olyan értéknek ismeri el, amelyet, ha kivételesen nagyméretű, az államfő részéről megadható legnagyobb elismeréssel kell méltányolni. Ez annál inkább jól eshet nekünk, mert ez a megítélés bármennyire igazságos, ezelőtt nem volt tapasztalható.

Az egyetemes konvent, amely külön gyászjelentést is adott ki, valamint a tiszáninneni egyházkerület, nagyobb küldöttséggel képviseltették magukat, de képviselve volt a testvér ágostai hitvallású evangélikus egyház, mindegyik magyar református egyházkerület, a debreceni tudományegyetem, Debrecen sz. kir város, Hajdú vármegye, a debreceni vegyesdandár, számos egyházmegye, közép- és főiskola, valamint több törvényhatóság. Az országgyűlés felsőháza, melynek a boldogult egyházi méltósága alapján tagja volt, csak koszorút küldött, küldöttséget nem, de tagjai közül számosan voltak jelen, míg a képviselőház részéről Barabás Samu és Maday Gyula jelentek meg. A kormányt Pesthy Pál igazságügyminiszter, a vallás- és közoktatásügyi minisztériumot Petri Pál

államtitkár képviselte. Megjelentek a temetésen Sulyok István királyhágómenti püspök, Geduly Henrik ág. hitv. ev. püspök, Dókus Ernő, Balogh Jenő egyh. ker. főgondnokok, gróf Teleki József v. b. t. t., Némethy Károly v. b. t. t., Jankovich Béla v. b. t. t. volt kultuszminiszter, Janka Károly, országgyűl. képviselő, a tiszáninneri egyházkerület főjegyzője, Medgyasszay Vince és Juhász László esperesek, Paulik János, az ág. hitv. ev. lelkész-egyesület elnöke, egyházkerületünkől Török Imre, Harsányi Pál, Lévay Mihály, F. Varga Lajos, Siposs József, Tukacs Lajos, Barta László, Porzolt István esperesek, Szomjas Gusztáv, Szalánczy Bertalan, Szarka Sándor, Pappszász József, gróf Degenfeld Pál, vitéz Horthy István, Péchy László, Szegedy Kálmán egyházmegyei gondnokok, Ujfalussy Lajos, Hadházy Zsigmond főispán, Debrecen város népes küldöttsége, élén dr. Magoss György polgármesterrel, az egyetem tanárai nagyszámmal, Benedek Zsolt kormányfőtanácsos, konventi tanácsos és sok más előkelőség. A palástos lelkészek és az egyházak képviselői az úrasztala körül foglaltak helyet s itt ült, emeltebb díszhelyen Horthy Miklós kormányzó is.

A kormányzó, aki automobillal érkezett Debrecenbe, pontban 3 órakor érkezett meg a templomba s akkor kezdődött a gyászszertartás. A XC. zsoltár után a városi dalegylet énekelte Torday Gábor ismert szép gyászénekét: Lelkünk borítja néma fájdalom... Azután Soltész Elemér püspök lépett a szószékre s mondott imádságot. Majd a templomegyesület vegyeskara énekelt s aztán Ravasz László püspök mondta el beszédét és a befejező imát. Ismét a városi dalegylet éneke s aztán „menj el a te nyugalmadba“ közének következett s azután megindult a hatalmas tömeg, élén Horthy Miklós kormányzóval és Baltazár Dezső püspökkel a Kossuth-utcai temető felé. Itt boldogult felesége sirja mellett várta már a nyitott sir a nagy halottat. A városi dalegylet éneke után Révész Imre egyházkerületi főjegyző mondott a nyitott sir szélén búcsúbeszédet az egyházkerület és a kollégium nevében. A temetés alkalmával elhangzott imádságokat és beszédeket lapunk mai száma közli.

Meg kell emlékeznünk arról, hogy bár a temetésen óriási tömeg vett részt, úgy a templomi elhelyezkedésnél, mint a temetőbe kivonulásnál és a temetői gyászszertartásnál teljes és példás rend volt. Ez a közönség önfegyelmében kívül a templomi részt illetően a gondos és figyelmes előkészítésnek, ami Márk Endre egyházi gazdasági bizottsági elnök munkája volt, az utcai és temetői rendet illetően pedig az államrendőrség körültekintő és tapintatos rendelkezéseinek köszönhető.

A temetés utánra Baltazár Dezső püspök és Szomjas Gusztáv hivatalukra legidősebb egyházmegyei gondnok, az egyházkerülethez tartozó egyházmegyei esperesait, gondnokait és az egyházkerületi tanácsbírákat értekezletre hívták össze a kollégium kistanácstermébe. Ez az értekezlet mindössze pár percig tartott s róla a következő kommunikét adták ki a lapok számára:

A tiszántúli református egyházkerület esperesei, egyházmegyei gondnokai és kerületi tanácsbírái dr. Baltazár Dezső püspök és Szomjas Gusztáv hivatalukra legidősebb egyházmegyei gondnok elnöke mellett értekezletet tartottak, s azon egyértelműen abban állapodtak meg, hogy az elhunyt nagy főgondnok iránti osztatlan gyász kifejezésül három hónapig a főgondnoki tiszbetöltése tárgyában semmiféle intézkedést nem tesznek és jelölő megbeszélést is csak az október hó második felében tartandó egyházkerületi közgyűlés idején fognak tartani. Ezen a közgyűlésen fogják elrendelni az új egyházkerületi főgondnok választását, s a közgyűlés keretében gróf Degenfeld József emlékére ünnepélyt rendeznek.

A debreceni Nagytemplomban 1927 július 16-án, **Soltész Elemér** tábori püspök előfohászt mondott, bibliát olvasott és imádkozott.

Áldott az Isten és a mi Urunk Jézus Krisztusnak Atyja, aki az ő nagy irgalmassága szerint ujonnan szült minket élő reménységre, Jézus Krisztusnak a halálból való feltámadása által, romolhatatlan, szeplőtelen és hervadhatatlan örökségre, amely a mennyben van fenntartva számunkra. Ámen.

Hallgassátok meg testvéreim buzgó figyelemmel és alázatossággal, micsoda vigasztaló igazságokat mond nekünk az Isten ígéje szent Pál apostol által, aki a Korinthusbeliekhez küldött 2. levele 4. részében, a 13. verstől kezdve a 18. versig ezeket írja:

„Mivelhogy pedig a hitnek mibennünk is ugyanaz a lelke van meg, amint írva van: Hittem és azért szóltam; hiszünk mi is és azért szólunk.

Tudván, hogy aki feltámasztotta az Úr Jézust, Jézus által minket is feltámaszt és veletek együtt előállít.

Mert minden ti érettetek van, hogy a kegyelem sokasodva, sokak által a hálaadást bőségsé tegye az Isten dicsőségére.

Azért nem csüggedünk; sőt ha a mi külső emberünk megromol is, a belső mindazáltal napról napra ujul.

Mert a mi pillanatnyi könnyű szenvedésünk igen-igen nagy, örök dicsőséget szerez nekünk.

Mivelhogy nem a láthatókra nézünk, hanem a láthatatlanokra; mert a láthatók ideig valók, a láthatatlanok pedig örökkévalók.“

Boldogok akik hallgatják az Isten ígését és szívökbe fogadják azt.

Jertek feleljünk a mi mennyei Atyánk kegyelmes üzenetére, gyermeki bizodalommal imádkozván:

Örökkévaló Isten, láthatatlan Lélek! E látható világból, a halál árnyékának ez elmulandó völgyéből Téged óhajtunk, a te áldott édes atyai kebledre menekülünk, hogy a veled való együttlétből, hozzád emelkedő fohászból és a Te hozzánk lehangzó kegyelmes válaszból vigasztalást, erőt, hitet, reménységet merítsen fájó szívünk, csüggeteg lelkünk.

Oh mert körülöttünk minden, amit látunk, amit átélünk, megtapasztalunk, ideig való, hamar elmúló. Életidőnk gyorsan tovatűnik, mintha repül-nénk. Örömünk nagyhirtelen siralomra fordul; diésekedésünk máról-holnapra zokogásba fúl; szeretteink egymásután tűnnek el mellőlünk; magunknak is mindennap készen kell állanunk a nagy útra.

Ne rödd fel bűnünkül, irgalmas Istenünk, ha ez az állandó változás, a láthatóknak ez az állhatatlansága, földi boldogságunk álomszerűsége és a porba visszatérésök azoknak, akikhez lelkünk idegszállai fűznek, minket, gyarló és ugyancsak elmúlásra ítélt teremtetéseidet sokszor megrettentenek és le-ujtanak. És ne ítélj meg, kegyelmes Atyánk, ha gyászt ölt és kesereg a lelkünk, amikor meg kell válnunk — ha csak kevés időre is — azoktól, akikre, mint előttünk járó példaképekre, a bizalom, tisztelet és kegyelet gyermeki érzelmeivel tekinthettünk; akiknek velünk léte, közöttünk és értettünk munkálkodása, áldásos vezérlése valami kimondhatatlanul jóleső, felemelő érzést: a változások és bizonytalanságok e hazájában az állandóság és bizonyosság megnyugtató érzését ébresztette föl és táplálta lelkünkben.

De nem, Uram, mindenható Isten; ne engedd, hogy panaszkodván, vétkezzünk ellened; ne hagyj, hogy a jóságodért való hálaadásnak ezt a megrendítően nagyságos alkalmát pogány jajveszékeléssel megszenteljenítsük.

Hízen az a megdicsőült lélek, amely amaz összeomlott porsátort nyolc évtizeden át lelkesíté, a te hozzánk való csuda szerelmednek meghálálhatatlan ajándéka volt. Jó kedvedben adtad őt hazánknak, nemzetünknek, református anyaszentegyházunknak, drága ékességül és áldásul. Kegyelmed koronázta meg a pátriárkák koráig terjedő életével egy téged szerető, szent Fiad elegyítetlen evangéliumához mindenkor hű család boldogságát. Bölcseséged vezette gyermekkorától késő vénségéig a te útaidban és tanította holtáig a te ösvényidre. A te szent ígédet adtad lábainak szöveteinekül, orcáját a te világosságod tette fénylővé; sóvá és kovásszá rendelted őt az anyaszentegyházban; őrállóvá és főgondviselővé hívtad el a te magyar kálvinista Sionodban. Megáldottad őt bölcs értelemnek és soha nem tétovázó akaratnak, állhatatosságnak és hűségnek, erőnek és szelidségnek lelkével; henned vetett hite, szent végzéseiden mindenkor föltétlenül megnyugodó bizodalma által rendíthetlenné tetted e világ minden hatalmaságával és kísértésével szemben és igénytelenné, alázatossá Temagad előtt, Uram, királyok Királya. Diésekedésünkké magasztaltad őt és a mi felebarátaink irigyeltek minket őérett.

És mialatt csendes vizekhez terelgetted és pásztoroltad, hogy semmi nélkül ne szükölködjék; amidőn megvidámítottad lelkét és az igazság ösvényein vezetted; vagy amikor látattál vele nemszeretemenapokat, hoztál reá gyászt és bánatot, betegséget és fájdalmakat; amikor jónak láttad őt kísérteni veszteségekkel és megpróbáltatásokkal és próbára vetni lelke aranyát az iránta folyton fokozódó, egyre tüntetőbben nyilvánuló tisztességtétel,

elismerés, ragaszkodás, hódolat csábításaival; miközben *külső* emberét megvénytette az idővel és megerőtlenítette a korrall; a belsőt napról-napra újította kegyelmed, úgy, hogy szemünk láttára épült, növekedett, gyarapodott a lelkiekben, megóriásodott előttünk és úgy néztünk reá, mint a te hozzánk való kiapadhatatlan irgalmadnak, elfogyhatatlan kegyelmednek élő bizonyosságára.

Oh hadd emlékezzünk reá úgy ezután is, amikor látóhatárunkról már hazahívta őt atyai szavad és reánk nézve láthatatlanná lett bölcs akaratodból a megdicsőült aggastyán nemes alakja. Töltsd meg érette s a benne és általa nyert kegyelmi ajándékokért alázatos hálaadást tiszta érzelmeivel színültig a szívünket, hogy a kegyelem sokasodva sokak által a hálaadást bőséggé tegye a Te dicsőségedre.

És hadd mondja nekünk Atyánk, a te irgalmas kegyelmes szózata, hogy aki feltámasztotta az Úr Jézust, Jézus által minket is feltámaszt és e megdicsőült pátriárkával együtt előállít. Hajoljon le vigasztaló Szentlelked az eltávozó után könnyes szemmel tekintő hálás gyermekekhez, a hozzá gyöngéden ragaszkodó unokákhoz és mondja nekik, hogy az őket oly igen szerető agg családfő pillanatnyi szenvedése igen-igen nagy örök dicsőséget szerez neki. És hirdettesd a te magyar református anyaszentegyházad pásztorainak és elüljáróinak, mind köz, mind tanácsos rendeinek, hirdettesd mindnyájunknak, akik itt most fájdalmas és mégis boldog lélekkel áhitjuk a te életadó, vigasztaló szent ígédet, hogy ne a láthatókra nézzünk, hanem a láthatatlanokra; mert a láthatók ideig valók, a láthatatlanok pedig örökkévalók.

Oh predikáltasd szent ígédet, felséges Isten! Ne hagyj szomjúhozni a mi lelkünket! Áldd meg életünket, felséges Atyaisten, akinek a Fiúval és a Szentlélekkel legyen örök dicsőség.

Ámen.

Dr. Ravasz László prédikációja és imádsága:

Ne a láthatókra, hanem a láthatatlanra nézzünk.

II. Kor. 4:18.

Mivelhogy nem a láthatókra nézünk, hanem a láthatatlanokra; mert a láthatók ideig valók, a láthatatlanok pedig örökkévalók.

Hatalmas méretű, komor gyász ünnepi vonalait fogadnak és vesznek körül a magyar Genfben. Ez a csodálatos templom, amelynél nagyobb, fontosabb nyugalmút és megkapóbb történelmi erejűt nem ismer a református világ, színültig tele van egyetlenegy név, egyetlenegy élet emlékezetével, egyetlen néma koporsó beszédével. A legnagyobb magyar egyházkerüle, az egész magyar református egyház és ezt az egyházat megbecsülni tudó ország minden gondolata és minden hű fia lelkében vagy testben itt van velünk. Gróf Degenfeld Józsefet temetjük, az ország egyik legelőkelőbb családjának seniorát, a magyar református egyház első világi szolgáját, jelenkori történelmünk egyik büszke, mohos, egyszerű, fönséges vonalú, kidőlt oszlopát. Úgy érezzük, hogy mi itt mindnyájan, ez a templom

ez a gyülekezet, az ősz kollégium. Debrecen városa, a Tiszántúl és Magyarország minden református gyülekezete és minden református iskolája ma odaáll beláthatatlan rőzsehalomnak, hogy kigyúljon rajta és belevilágítson messze éjszakába a rejtelmes égboltig felesapó lángja egyetlenegy nagy áldozati tűznek, amelyben Degenfeld Józsefnek neve, emléke, életének és halálának örök tanúsága lángol.

És én mégis elterelem figyelmeztetéseket ezekről a külső dolgokról és tanítlak titeket arra, amit alapigénk javál: Ne a láthatókra, hanem a láthatatlanra nézzünk. E látás volt nekünk legnagyobb kiváltságunk és legfőbb hivatásunk. Abban éltünk és addig élünk, amíg hívek vagyunk a reformáció legbensőbb természetéhez és programjához: látható mögött és fölött meglátjuk a láthatatlant. Ez volt a mi nagy történelmi kockázatunk, sokszor szomorú, de mindig dicsőséges kiváltságunk: láthatatlan dolgokért odaadtuk a láthatókat, remegő kezünk eltolta magától a megfoghatókat, hogy a lelkünk átkarolhassa és boldogan birtokolhassa a láthatatlant. Jertek vállaljuk ezt a nagy kockázatot ma is, legyünk újra református hívek e koporsó mellett, éljük át a hit kockázatát és nyerjük el a hit bizonyágtételét. Ne a láthatókra nézzünk, hanem a láthatatlanra.

Degenfeld József idegen származású magyar főúr volt. Valamelyik őse 1200 körül építette sásfészket Németország egyik sziklacsúcsán, amelyik alatt harsogva fut örök zúgású hegyi patak, ahová alig ér fel az ősi német erdő elaprósodott pionir serege, a sárga virágú som és ahová sasok telepednek hallgatagon, mint az örökkévalóság gondolatai a történelmek hegycsúcsain. Attól kezdve, hogy reformáció van a világon, ez a család protestáns volt. Szembe állott császárokkal és fejedelmekkel, lett üldözött vad, de várának ólomkarikás ablakain át öreg Bibliákra szűrődött a fény és a hallgatag boltok között ősi zsoltárok zengett. Nem volt németebb, nem volt protestánsabb család a Degenfeld Schombergnál. Németsége és protestantizmusa sors, átöröklés, véralkat, történelmi végzet és történelmi kiváltság volt számára. Halottunk nagyapja került Magyarországra. Körülvette egy láthatatlan erő, a magyar lélek reformáló ereje, amely benne él e földön fűben és fában, tárgyokban és lélekben. Küzdött-e ellene vagy nem, ma már nem tudom. De a láthatatlan erősebb volt, mint a látható, az unoka már vérbeli magyarrá lön, akinek hallgatag, határozott, kemény természete, világtól elzárt belső embere magyarabb lön az Árpáddal bejött hadnagyok ivadékainál. Milyen mélyen, milyen némán szerette ezt a földet, elvesztése micsoda fájdalmat okozott neki! Létének gyökereit támadta meg, élete törzsét hosszában nyilalta át, mohos, kérges, görcsös külseje alatt legnagyobb kinként fájt benne a legnagyobb magyarság. Életfájának apró, halvány leveleit, gyötrődött mosolyok avarjaképen hullatta alá, mint magányos helyén zúgatta a történelem szele. Keressük meg e ravatalnál a magyar élet, a magyar igazság és a magyar fájdalom láthatatlan erőit és hitünk

karolja át és ajkunk csókolja meg. Nevezzék suhanó árnyéknak, költői ábrándnak azok, akik nem értenek minket, nekünk fájó, örök valóság, szent hegy, ahova megérkezünk, mint csalódott, kifosztott Grál lovagok, hogy rejtett kincsünket megtaláljuk, véres koronánkkal megkoronázhassuk. Degenfeld Schomberg gróf idegen neve mögött találjuk meg és köszöntsük a vérünkbeli való vért, a lelkünkbeli való lelket, a magyar faj hódító erejét.

Ő volt ennek az országnak egyik leggazdagabb főura. Vérebe átömlött Magyarország legelőkelőbb családjának vére, gyermekálmaiba saját erdei zúgtak, kenyerét beláthatatlan búzaföldei termették, borát saját szőlőkertjének téerein szűrte. Váltott lovai órák hosszaiig vágatva vitték egyik majortól a másikig és az ország egyik leggazdagabb főura, az ország legegyszerűbb embere volt. Tudott bővölködni és szűkölködni, ismerős volt a jóllakással és éhezéssel. Családi ékszerével beboríthatta volna magát és úgy öltözködött és járt-kelt közöttünk, mint egy falusi pap. Egyszerűsége nem cinizmus volt, nem is stoicizmus, hanem egy láthatatlan erő: a magyar kálvinista puritanizmus. Láthatatlan, magasrendű, belső életstílus, amelyik egy mély lelki vonást árult el. Ő akart lenni az anyagi javak fölött, nem akart rabul esni e világ hiúságainak, idegen volt tőle e világ minden szépsége és csábítása, felette állott a gazdagságnak és ezért felette állhatott a szegénységnek is. Meglátta azt, ami az Isten világában legelőkelőbb, a zarándok ember egyszerűségét. Meglátta azt, hogy Isten a lelket nézi; embernek lenni a legnagyobb méltóság, a jellem belső erői egyetlen ékesség és legmagasabb distinctio. Olyan hadvezér akart lenni, akit nem formaruhájáról ismernek fel, hanem erejéről, gondolkodásáról, hadvezéri lelkületéről és hadvezéri tényeiről. Nem szerette a dekorációt, belső, lelki valóságra nézett. A léleknek ezt a belső puritánságát, kálvinista egyszerűségét, ezt a láthatatlan királyi köntöst fedezzük fel rajta és hódoljunk neki.

De egyszerűségében is ne a láthatóra, hanem a láthatatlanra nézzünk. Minden egyszerűsége és igénytelensége mellett is ki ne ismerte volna fel benne a nagy urat, a vezér? Kálvin mondja az Institutióban,¹ hogy a királyok fiai bizonyára valami kiváló jeggyel megkülönböztetve születnek, mivel az Isten segíteni akarván, gyakran felruhazza hői természettel azokat, akiket uralomra rendelt. Alig van ember, akiben annyi született méltóságérzet lett volna, mint Magyarország legegyszerűbb emberében. Ki mert volna vele pajtáskodni, ki merte volna neki a legelső embereknek kijáró tiszteletet meg nem adni? Ki érezte valaha azt, hogy egyszerű külseje és egyszerű életmódja kárára van annak a tekintélynek, annak a méltóságnak, amit egyénisége és hivatali állása hordozott? Olyan incognitóban járt mindig, amelyen átrezgett a láthatatlan belső: előkelő vezéri személyiségnek tiszteletet parancsoló méltósága és ereje. Mi volt ebben a férfiúban, hogy mindenki felállt előtte, mindenki tisztelettel

¹ Institutio 1559. II. 3. 4.

vette körül és mindenki meghajolt előtte? Az a láthatatlan jegy, amelyre Kálvin céloz, belső emberének grand seigneurial volta, az igazi úr, aki szellemi és erkölcsi erejénél fogva fölötté áll környezetének, akármilyen környezetbe kerül.

Ha közelebbről nézzük belső emberét, különös élességgel látjuk rajta egyéniségének parancsoló, autokrata természetét. Késő öregségéig vasbottal sétált; valahogy ez tált egyéniségéhez. Szerette a vasnak keménységét, súlyát, erejét és hidegségét, mert kemény, súlyos, erős és hideg volt, *vasból való volt* keze is. Szerette megfogni a gyepőt, szerette négyesfogatát maga hajtani; minél keményebb akaratot tört le, minél erősebb szenvedélyek felett uralkodott, annál inkább nőtt biztonsága és ereje. Próbálta volna őt akár erőszak, akár hizelgő mosoly, akár agyafurt csel kimozdítani vagy megtéríteni? Akarata acélpályán robogott előre. Jaj volt annak, aki előle nem tért ki. Akár mint főispán, akár mint főgondnok, családfő vagy gazda, ő parancsolt, neki volt akarata, neki volt programja. Lassan, biztosan határozott, kivételben mérhetetlenül szívós volt, nem kereste, de nem kerülte az összeütközéseket s a végén mindig ő került ki győztesen. Érzelmi mozzanatokat sohasem engedett szóhoz jutni, hideg fővel, biztos szemmel, erős kézzel vezetett minden hajót, amelynek kormányosa volt. Egész egyéniségét dobta mindig a mérlegre. Elhatározásai lelkiismerete mélyéről támadtak és elhatározása mellett mindig megmaradt. A kálvinizmusban mindig van egy kis stoikus keménység, mind a két ötvényben jó adag vas és szén keveredett el, amiből az acélos elem támadt. — Hatalmas kezével belenyult a darázs-fészekbe, szétválasztott fagyos jégkoloncokat s mint egy új Mucius Scaevola, belemarkolt az égő parázsba is. Sohasem ejtett el semmit, amit egyszer megfogott és mindig megragadta azt, amit meg kellett fognia. De ebben a parancsoló, kemény természetében ott tündöklök láthatatlanul, szép magyar és kálvinista vonása, *a törvénytisztelet*, Autokrata volt — *az autonómia keretei között* és szabályai szerint. A törvény eszköz volt neki, amellyel a felsőbb akaratot úgy hajtotta végre, mintha saját kényúri akarata volna. De a törvény határ volt neki, amelyen túl sohasem ment, még ha belső világa össze-roppant is. Jaj volt annak, aki szembekerült vele, mikor ő a törvény alapján állott, de nincs az a büvkör vagy asylum, amelyik jobban megvédett volna bármely menekültöt, mint aki vele szemben a törvény alapjára helyezkedett. Törvénytiszteletből származott ereje, de törvénytiszteletből származtak életének korlátjai is. — Kormányzásában, magatartásában megtalálta a jogrend, az egyetemes törvényesség, a kialakult és tételes közakarát láthatatlan erőit s mint egy római praetor mozgott biztosan közöttük. — Közéleti, vezéri stylusa a patriarchalis elmet átdolgozta és kialakította a jogi status ideális keretei között.

A nagy tiszántúli kerületnek, azután az egyetemes magyar református egyháznak adminisztratív kiépítésében oroszlanrész van. Ezt a sokféle tagolt, más-más lélekkel bíró egységekből álló nagy tes-

ületet az ő akarata hálózta be motorikus pályákkal és ő parancsolt idegdúcainak. Egész típusa így lett magyarrá és egyben antikká. Az ő tarsolyában is volt néhány sárga pergament levél, amelyet Verböczy írt és egyenesen neki írt, a magyar jogéletnek egy pár testamentumlevele, amelyre minden nagy magyar kormányzónak és bírónak élete művét vissza lehet vezetni, mint a templomok stylusát arra az okmányra, amelyet fundamentumába az alapkövetéltkor elhelyeztek. Szép, nagy ívű, szinte páratlan jogfejlesztő és jogalkalmazó pályafutásában lássuk meg ezt a beláthatatlan királyi okmányt, amelyen a magyar nemzeti génusz pecsétje ég és a magyar történelem áldása terjeng.

Úgy érzem, hogy az eddig felfejtett szálak maguktól keresik a találkozást és új, ékes ornamentikába szövődnek. Ezért kell most egyéniségét a maga egészében is tekintenem. Degenfeld József életének és művének láthatatlan vonalai egybe-szövődve mutatják nekem *a református embert*, aki tündöklően puritán, méltóságos, erős és törvénytisztelő, más szóval mondva el, Isten kezében magát eszköznek érző, aki szabad ettől a világtól, mert útjai fölött Isten eleve elrendelése határoz. Innen, az eleve elrendelés mélységeiből érkezik meg minden igazi református magyar ember. Egyedül Istentől fél, egyedül neki számol. Végig megy a világon, örök idegenségben, de örök határozottságban. Zarándokember, aki ideig-óráig vonul át e földi világ szépségei, árnyékai, kísértései és csalódásai között. Nem tér le, nem kapkod, nem siet és nem ámolyog. Mindig egyenletes, mindig céltudatos, sohasem ötletszerű. Az isteni eszköz nem lehet játékszer, nem is öncél. Nem mulatságból él, de nem is támaszkodik a véletlenekre. Nincs benne semmi az élet rablólovagjából, vagy kéjutazóiból: zarándok, akinek céljai vannak. Minden akadálytól erősebb lesz, minden próba áldás, minden lépés a cél megközelítése. Nem a siker, nem a győzelem, nem a nyereség vezeti, hanem, hogy elvégezzen egy küldetést. A sikerért Istené a dicsőség, próbában, akadályban tőle jó az erő, bukásból, áldozatból, ügyére térül előmenetel. Árva, zordon lelkét elborítja a tűnő világ örök szomorúsága, de e bánat fekete hamuján átalizzik isteni küldetésének égi lángja. Így jött közénk Degenfeld József fiatalon, ifjúsága, ereje teljében. Így járt közöttünk egyszerű nagyságában, örök ismeretlenségében, magába zárkózottságában, küldetésének tiszteletet parancsoló erejével és jegyével. Így megy el tőlünk, fehér hajjal, görnyedt háttal, hosszú, csendes léptekkel, mint egy útrakelt kőszobor. Távozó alakjára ráhintjük köszöntésünk rózsaleveleit, eltűnő alakja után szórhatjuk a hála és elismerés babérágait, ő vissza sem néz, a megtett kötelesség zord, de kiengesztelő fenségével tűnik el egyre növekvő alakja az örökkévalóság kárpitjai megett. Hallgatagon nézünk utána és neve legyen hálaadás, példája fogalom, emléke szívünkben égő fényírás: ez illik azokhoz az emberekhez, akik Isten megtestesült gondolataiképen mennek át közöttünk.

De Degenfeld József nemesak magyar refor-

mátus ember, hanem magyar református *egyházi* ember is volt. Nem lehet az ő nevét úgy említeni, hogy ne gondoljunk a magyar református egyházra és sohase említették e földön a magyar református egyház neve nélkül, hogy hű szívek az ő nevére ne emlékezzenek. Ez a magyar református egyház nem egy világtörténelmi véletlennek, félreértésnek, nem egy nemkívánatos kilengésnek ideig-óráig tartó eredménye. Ez a magyar református egyház Istennek terve, véres és dicsőséges intézménye arra, hogy ezen a földön a Krisztus királysága alapot vegyen, meggyökerezék. Fölséges módszer Isten kezében arra, hogy a magyar nemzetből csodálatos erőket termeljen ki, alvó dicsőségeket és szépségeket ébresszen fel, szüntelen alkalom arra, hogy ezt a magyar népet bensőbbé, keményebbé, hívőbbé, lelkesebbé tegye. Jókedvűnek nagy ajándéka, amellyel ezt a népet itt ölébe veszi, térdére ülteti, lábai előtt szemével tanácsolja, gondolataival neveli és ezt a véres, nagyszerű magyar történelmet átszövi szent keze titkos jegyével. A Degenfeld József élete is aranyzálú, drága arabesk a magyar történelem csodálatos szőnyegén. Egy a sok közül, de nekünk az, amely ennek az emberöltőnek legtöbbet és legszebbet beszél. Ennek az arabesknak aranyzála átszövődik minden falusi iskolán, minden presbiteriumán, gimnáziumokon és főiskolákon, egyben megtartja és megszabja a debreceni egyetem belső alkatát és szála úgy vész el az örökkévalóságban, mint az örökkévalóságból érkezett. Most ott állunk, ahol szemünk elől eltűnt ez a szál. Ne azon sirjunk, hogy elmetszett, hálakkal áldozunk azért, hogy ide érkezett és történelmünkön átszövődött. Felejtjük el mindazt, ami egyéniségéből földi és emberi volt. Maradjon a mienk örökre, amire életét Isten méltóztatta és amit általa tett mindnyájunk életében. Bölcs előjáró, áldott példaadó, szolgatársunk és vezérünk, köszöntenek téged azok, akik részesek a te szolgálataidban, akik részesek szenvedéseidben és egykor részesek kívánnak lenni dicsőségben.

Ne a láthatókra nézzünk, hanem a láthatatlanokra, mert a láthatók ideig valók, a láthatatlanok pedig örökkévalók. E virágok elhervadnak, a koporsó érce megavul, szétomlik a porladó tetem, új utód áll a kidőlt helyére, síró gyermekek és unokák, megsiratott nagyszülökképpen egykor melléje temetkeznek. Elporladhat ez a templom, belepheti a puszták homokja a legszebb magyar phynxet, a debreceni kollégiumot: *Jézus Krisztus tegnap és ma és mindörökre ugyanaz!* Amit a Szentháromság egy örök Isten tett ennek a léleknek a teremésével, megváltásával, ami áldást és erőt mutatott kiküldetésében, ami dicsőséget jelent ki teste feltámasztásával és lelke megkoronáztatásával, egyszerűen amit Isten tesz az ő anyaszentegyházában, a lelkeken és a lelkek által itt a magyar földön és bárhol a világon, az nem mulik el soha, mert *a láthatatlanok örökkévalók!* Ámen.

Imádság.

Előtted nincs méltósága, óh örökkévaló Isten, semmi teremtménynek, földön, föld felett és föld

alatt, egyedül tiéd az élet és dicsőség, örökkévaló Istenünk, Atyánk a Jézus Krisztusban! Fölséges jelenléd megaláz és felmagasztal és érezzük ebben az órában is, hogy Te vagy egyetlen egy Isten, Úr, Király földön és égen, életben és halálban és Te vagy az irgalomnak Atyja, megváltó munkád fölséges fordulóiban. Szemünk nem tekint e muló világra, tekintetünk nem akad meg az élet és halál látható műveinél. Lélekben és igazságban imádunk Téged, óh szenteknek szentje és a Te láthatatlan világod örökkévaló javain és igazságain csüng a lelkünk, mígnem e fénytől áthévülünk, mint a harmat a napsugártól, amelyben megszületik, mosolyra váltan meghal, hogy új életet kezdjen.

Áldunk Téged azért az ajándékért, amit halott testvérünk életében közöltél mi velünk. Köszönjük szolgálatait, álmélkodva magasztaljuk erőidet, amelyeket erőtlenségében elvégeztél, áldjuk nagy nevedet mindazért a jóért, amit általa és benne magunkkal, mi velünk, népünkkel és anyaszentegyházunkkal közöltél. Légy áldott mindazért ami atyai szíven át gyermekeire áldásképpen járul. Légy áldott mindazért, amit szolgálata szent neved dicsőségére munkált és előrevitt. Légy áldott azért a tanúságért, hogy egyedül Te vagy az úr és azért, hogy nálad van minden kegyelem, óh irgalomnak atyja, ki a megtöredezett nádszálát nem töröd el és a füstölgő gyertyabelet nem oltod el.

Mi tudjuk azt, hogy gyermekeid örök üdvössége felől időtlen idők előtt határozta. Mi tudjuk azt, hogy akiket Te felvettél szent Fiaddal kötött titkos szövetségedbe, azok nem vesznek el. Drága biztatásunk van tőled arról, hogy akiket eleve ismertél, eleve el is rendelted, hogy azok a Te fiad ábrázatához hasonlatosak legyenek. Akiket pedig eleve elrendeltél, azokat el is hívtad és akiket elhívtál, azokat meg is biztattad, akiket pedig megbiztattál, azokat meg is dicsőítetted. Jó kézben tudjuk elköltözött testvérünk hallhatatlan lelkét, a Te kezében. Tudjuk, hogy érette is elfogadtad a keresztfi engesztelő áldozatát, ő érette is kicsordul a büntörlő drága vér és szent Fiad érdeméért előtte is megnyílik kegyelmed ajtaja. Bűnös, szegény földi emberként áll meg a kapu előtt, nincs semmi érdeme, joga és méltósága, amire hivatkozzék, egyedül Te benned bíz, Krisztusod kezére adja magát és az ő érdemével betakarva, fiúságának a jogával, halálának és feltámasztásának erejével és a bizodalomával várja ítélő szavadat.

Adj csendes pihenést fáradt tetemének, békés megoszlatást az anyaföld ölen és dicsőséges feltámasztást ama napon, amikor csontjai felett a mi Megváltónk megáll. Szentlelked drága vigasztalásának nárdus-olaját öntsd a fájó sebekre, amelyek tüzes ajakkal nevedet kiáltják, légy reménység a gyászban és viszontlátás a dicsőségben.

Tekintsd meg a mi anyaszentegyházunk vesztességét, állíts hű utódot kidőlt oszlopod helyére és ird fel arra is a Te nagy nevedet. Könyörgünk Hozzád magyar református anyaszentegyházunkért, gyülekezeteinkért, iskoláinkért, a legkisebbtől el a

legnagyobbig. Ezer csodát tettél érettünk, erőt rajtunk megbizonyítottad, áldásod megsokasodék atyáinkon és atyáink atyáin. Terjeszd ki minden ígéretedet, minden áldásodat maradékainkra is. Szeresd és áldd ezt a Te népedet, amelyet megváltottál és tulajdonoddá tettél, amellyel szövetséget kötöttél és e szövetséget mindeddig megtartottad. — Legyen választott nemzetség, királyi papság, szent nemzet, megtartásra való nép, hogy hirdessék nemzedékről nemzedékre a Te hatalmas dolgaiddat, aki sötétségből a Te csodálatos világosságodra hívtad el őket.

Könyörgünk Hozzád magyar nemzetünkért, ennek Kormányzójáért és legfőbb szolgálóért, mindazokért, akik közöttünk törvényt hoznak, minket igazgatnak, nekünk igazságot szolgáltatnak és bennünket védelmeznek.

Készíts minket egyen-egyen és külön-külön arra, hogy amikor földi zarándok-útunk véget ér, kives és békességes legyen a mi megérkezésünk abba a láthatatlan világba, ahol Téged szemtől-szembe látunk, benned örökre örvendezünk és Tégedet tökéletesen szolgálhatunk. A mi Urunk Jézus Krisztus nevében kérünk, hallgasd meg a mi imádságunkat, aki így tanított imádkozni minket:

Mi Atyánk, ki vagy a mennyekben

Áldás.

Dr. Révész Imre gyászbeszéde a sírnál.

„Messze útra kelt, házat elhagyván...“ mint a gazda az evangéliumi példázatban. Síró, elárvult házanépe pedig — óh, hiszen házanépe voltak e nagy Gazdának mindnyájan széles e hazában, magyar reformátusok, de közelebből, leghosszabb ideig, az ösiség és a szolgálat kettős szent jussán legmélyebben a szívéhez forrva mégis csak mi voltunk az, tiszántúli református egyházkerület és debreceni kollégium — ez a síró, elárvult háznép most, ime, ide gyűlt a révpartra, szorongva búcsút inteni az örökkévalóság tengerén tovatűnő hajójának. Mi lehetne a mi búcsúzkodásunk ötöle egyéb, mint meghatott, hűséges, hálás felelet az ő életének az örökkévalóságból visszazengő nagy búcsúszavára: „*Vigyázzatok!*“

— Igen, vigyázunk és vigyázni fogunk — és így igyekszünk méltók lenni hozzád, te hű, te nagy, te pártatlan és feledhetetlen Vigyázó!

— Emlékezzél, házanépe, az ő vigyázására! Mily csodálatos ajándék volt ez a számokra kegyelmes Istened kezéből. Mily hatalmas és eleven darabja lett ez a vigyázás egész történelmednek és mennyyel kevésbé volnának e vigyázás nélkül jövődnek ígéretei! — Te szenderghettél: ő ébren volt. Te boldogan és gondtalanul fürödhettél a jelen verőfényében: ő már látta a látóhatár szélén a viharfelhők gyülekezését s ércszívvel készült fogadásukra. Téged a kétségbeesés szélére hajthatott a fürgetegnek szünni nem akaró tombolása: ő állott rendületlenül, vigyázott, hitt és remélt. Darabokra széthullóban volt már a hajó — beh jó volt tudni, hogy egy kéz görcsösen fogja a kormányrudat és célhoz fogja vinni

még a roncsot is. A mélységekből felhangzott a pusztulás sziréneinek csábos éneke — óh, hogy volt egy Odysseusunk, aki a kötelesség és a felelősség mindennél erősebb gúzsával kötötte magát oda az árbochoz és nem hallotta meg, mert nem akarta meghallani a szirénhangokat! Vigyázott, mint az édesanya nagybeteg gyermekének az ágya fölött: a szíve fájt és reszketett, de az arcára mosoly fagyott, mert a gyermeknek nem volt szabad megtudni, — mennyire válságos az állapota, mennyire félti atyja őt. Vigyázott, mint a fellegekkel viaskodó havas hegyorom bércek és rónák beláthatatlan világa fölött: hideg volt és látszatra élettelen, de maga volt a köbevésett hűség és állandóság; éles, tisztító légáramlatokat küldött alá üzenetül a völgyek egészségtelen párázataiba — és nem láttatok-é, mikor alkonyodott, hogy kigyúlt rajta az Élet piros fénye, „a bérci fény, a nagy, nyugodt sugárzás?“

— „Vigyázzatok!“ — szól hozzánk e nagy élet nagy búcsúüzenete. — Feleljük, házanépe: „Vigyázni fogunk.“

— Vigyázni fogunk mindarra, amire ő vigyázott. Evangéliumi hitünk elegyítetlen tisztaságára és egyszerűségére. Egyházunk véren szerzett történelmi jogainak épségére és érintetlenségére. — Vigyázunk ősi egyházalkotmányunkra, a Szentlélek hajójának erre a drága cédrusbordázatára és vigyázunk az ősi Schola fákllya fényére, melyben a Lélek tüze ég.

— Aztán vigyázni fogunk az ő örökségére. Gondunk, munkánk és imádságunk teljességével rajta leszünk, hogy ne maradjon követés és folytatás nélkül az ő életének eszményi példaadása. Jaj is volna ennek az ő síró házanépének, de jaj volna a tiszta evangélium egész magyar anyaszentegyházának is, ha övele sírbaszállana és feledésbe menne az az evangéliumi sarkigazság, — amely az ő életében, munkájában, vigyázásában oly hasonlíthatatlanul markáns kiabrázolóást nyert: az egyetemes papág, mint elidegeníthetetlen szent joga és elalkudhatatlan szent kötelessége minden keresztyénnek.

— És végül vigyázni fogunk — mi magunkra. A mi földi gazdánk elment és nem tér vissza többé. De az a mennyei Gazda, akinek ő is csak szolgálja és sáfára volt, jön, jön folytonosan és egyszer hazaér. Vigyázni fogunk, hogyha hirtelen megérkezik — ki tudhatná, mikor, este-e, vagy éjfélkor, vagy kakasszókor, vagy reggel? — ne találjon minket aludva. Óh, közel az Úr, közel a számadás és nekünk mindnyájunknak meg kell jelennünk ott, ahová ez a mi gazdánk és vigyázónk, testvérünk és atyánk már megérkezett: a Krisztus ítélőszéke előtt.

Örök Irgalom, aki hisszük, őt már befogadtad, takarj be minket is, fázós, szomorú lelkeket meleg, napfényes palástodba és úgy taníts minket vigyázni és imádkozni!

— Jertek, valljuk meg az ő hitét s a mi hitünket ebben az örök Irgalomban... (Hiszek egy...)

Mindezeknek utána: te, ki az élőknek földén

a nagyok között is nagy voltál, de aki ideleln most már rem vagy egyéb, mint por és hamu, odafenn pedig, Megváltód előtt egy kegyelemre szoruló szegény bűnös lélek; Uradnak megfáradott hű szolgálja, térj meg immár a te nyugalmadba, az Úr jót tett tevéled?

Mi pedig, szent atyafiak, mennyei elhívásnak rézesei, figyelmezzünk a mi vallásunknak apostolára és főpapjára, Krisztus Jézusra.

— Óvakodjunk, hogy mivel megvan az ő nyugodalmába való bemenetel ígérete, valaki közülünk fogyatkozásban levőnek ne láttassék.

— Mert mi, hívők, bemegyünk a nyugodalomba. Megvan a szombatja Isten népének. Mert aki bement az ő nyugodalmába, az maga is megnyugodott cselekedeteitől, amiképpen Isten is a magáéitól.

— Léven annakokáért nagy főpapunk, aki áthatolt az egeken, — Jézus, az Istennek fia, ragaszkodjunk vallásunkhoz. (Zsid. 3-ból.) Ámen.

Különfélék

A királyhágómenti egyházkerület a múlt héten tartotta közgyűlését Sulyok István esperes és Domahidy Elemér egyh.-ker. főgondnok elnöklése mellett. A közgyűlésen sok fontos tárgyat intéztek el. A többek között elhatározták, hogy a szatmári gimnázium társfenntartója lesz az egyházkerület.

Deák Ferencnek a régi, Tisza Istvánnak az új képviselőházban kivágták a helyét, hogy ott senki se ülhesen. Erre a kivételesen megtisztelő kegyeletre emlékeztet az egyházkerület főembereinek értekezletében kelt megállapodás, hogy ugyanis a gróf *Degenfeld* József helyének elfoglalásáról ne legyen szó legalább egyelőre. Az őszi egyházkerületi közgyűlésig némán gyászoljuk a nagy vezért s csak akkor gondolkoznak az utód felől. Addig, mint helyettes, a törvény szerint Szomjas Gusztáv hivatalkorra legidősebb e. m. gondnok látja el a világi elnöki teendőket.

Az erdélyi református egyházkerület évi rendes közgyűlését július 23-ától kezdődőleg tartja a kolozsvári református theologia dísztermében. A közgyűléssel kapcsolatban 24-én, vasárnap, lelkészszentelés is lesz.

Lelkész meghívás. Dózsa József tatai lelkész nyugdíjazásával megüresedett tatai lelkészi állásra az egyház presbiteriuma Löke Károly szomódi lelkészt, a tatai egyházmegye esperesét hívta meg. Azonban Löke Károly esperes nem fogadta el a meghívást, mivel szomódi híveinek ragaszkodása és meleg szeretete irányában oly impozáns módon nyilatkozott meg, hogy ez lehetetlen tette n gyedszázados munkatérének az új munkatérrel való feleszerelését.

Eredményes bibliaárúsítás. Szabó Miklós budapesti református hitoktató a múlt tanév folyamán 400 drb bibliát árúsított el. Dicséretre méltó siker.

A hatvani kis református, főleg vasutasokból álló gyülekezet a napokban adta át új harangját rendeltetésének. A 111 kg. súlyú harang előállítás költséget rövid háromnegyed év alatt adták össze közadakozásból a vagyontalan hívek. A kis gyülekezet tavaly a templom külsejét és a paplakot renováltatta, az esti istentisztelekre és vallásos összejövetelekre bevezette a villanyt, most pedig a templom belsejét igyekszik közadakozásból kifestetni és a templomi padokat hatvan ülőhellyel megnagyobbítani. Isten áldása kísérje munkálkodásukat.

A debreceni református leánynevelő-intézet építkezése a Kossuth uccai 35–37. számú telkeken rövid idő alatt meg fog indulni, úgy, hogy a régi épület az építkezés alatt érintetlenül fennáll és így abban a tanítás zavartalanul folyhat. A terveket Nagy Károly budapesti műegyetemi tanár készítette.

Megható adomány. Kolozsváron egy magántisztviselőné összes végkielégítését (30.000 leu. kb. 1050 P) az Evangéliumi Munkások Erdélyi Szövetsége házalapjára adta. Ez volt összes vagyona.

A debreceni Kálvinisták Templomegyesületének Vegyeskara jól sikerült vallásos délutánt rendezett Hajdúszoboszlón július 17-én, d. u. a református templomban. Előimát mondott Fekete Gyula egyházkerületi belmissziói lelkész, bibliát magyarázott Kolozsváry Kiss László debreceni lelkész, költeményeiből felolvasott Baja Mihály debreceni lelkész. Énekelt a Templomegyesület Vegyeskara. Ezeken kívül szavalatok és zeneszámok tették változatossá az ünnepség műsorát. A vallásos délutánt Siposs Imre debreceni központi lelkész imádsága rekesztette be.

Külföldi tanulmányútra ment Debrecenből a kollégiumi tanárképző-intézet hat növendéke Olaszországba, dr. Be senyei Lajos főgimnáziumi tanár vezetésével, négy hétre. A tanulmányi csoporthoz csatlakozott Debrecenből dr. Erdős Károly lelkész-képző-intézeti igazgató, dr. Kun Sándor főgimnáziumi tanár, Hódmezővásárhelyről Csépe Andor.

Lelkészválasztás. Marton Sándor volt debreceni segédlelkész, utóbb csepeli hitoktatót az amerikai Denora város református magyarjai lelkipásztorukká választották. Az új lelkész a napokban foglalta el amerikai állását. Isten áldása kísérje működését az új világban is.

A nagydobosi református egyházközség július 17-én 18 pályázó közül igen nagy szótöbbséggel Peleskey Sándor debreceni segédlelkészt választotta meg lelkipásztorul. Isten áldása legyen az új pásztoron és a gyülekezeten egyaránt!

A szerkesztésért és kiadásért felelős a laptulajdonos:
Dr. KUN BÉLA.

Pályázat.

A köröstarcsai ref. egyház pályázatot hirdet két rendes férfitanítói állásra. Az egyik 45 érték

RUN JÓZSEF késműves és műköszörűs Debrecen, Széchenyi-utca 1. sz.

egységű helyi javadalommal, a másik készpénz fizetéses, államsegélyes állás, törvényes lakbérrel. — Kötelességeik: egy, esetleg két osztály vezetése a Tiszántúli Egyházkerület tanterve szerint, kántori teendők végzése felváltva 5 hetenként, belmissziói tevékenységben részvétel. — Pályázók oklevéllel, keresztlevéllel, esperesileg megeősített működési, kommun alatti magatartásukat igazoló bizonyítványokkal felszerelt kérvényeiket f. év augusztus 14-ig alulirothoz nyujtsák be. Menekültek, B) listások, tenor hangok előnyben. Személyes megjelenés, próba orgonázás a pályázó érdekében áll. Az okmányok visszaküldésére felbélyegzett és megcímezett boríték melléklendő. Az állások szeptember 1-én elfoglalandók.

Arany Gusztáv,
ref. lelkész.

Pályázati hirdetés.

A hódmezővásárhelyi református gimnázium fenntartótestülete pályázatot hirdet a nyugdíjazás folytán megüresedett rendes rajztanári állásra. Ref. vallás-ú képesített rajztanárok kellően felszerelt és a hódmezővásárhelyi ref. egyháztanácshoz intézett kérvényüket f. évi augusztus hó 10-ig adják be a gimnázium igazgatóságához. Javadalom az állami tanárokéval egyenlő. A fennálló szerződésből kifolyólag a rajztanárt a pályázók, illetőleg az egyháztanács által ajánlottak közül a Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter úr nevezi ki. A kinevezett tanár állását f. évi szeptember hó 10-én tartozik elfoglalni.

Hódmezővásárhely, 1927 július 15.

Lázár Lajos,
az igazgató-tanács
elnöke.

D. Nagy Sándor,
gimn. igazgató.

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése
Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

*

A háztartás, mezőgazdaság és ipar körébe vágó

összes vasárú

állandó nagy raktára.

Telefon 6.

Csonka-Magyarország rokkant katonái a napokban tartották közgyűlésüket. 178 ezer rokkantja, özvegye és árvája van ma Magyarországnak. Egész hadsereg, melyből csak 10.000 van megfelelő körülmények között.

IFJ. SZÁNTÓ JÓZSEF

papi-, úri- és egyenruhakészítő szabó cég
HÓDMEZŐVÁSÁRHELY, FŐTÉR (SZENT HÁZ)

Számos elismerőlevél művészi, jó munkáért.
Éremkitüntetések különböző kiállításokról.

Legcélsezerűbb ajándék lelkész urak részére a palást.

Cégem eddig 5000 palástot szállított s munkáiért a legnagyobb haszon és jutalom az elismerőlevelek voltak. Kérem a részegyséletek hasonló ajándékrendeléseit.

Tisztelettel IFJ. SZÁNTÓ JÓZSEF, az „ORLE” szabója.

Debrecenben rendelések átvételére Tóth József szabómester úr Csapó-utca 59. szám. — Ujpesten Petőcz Endre szabómester úr készsége állanak feleim szolgálatára.

Tekintetes SZÁNTÓ JÓZSEF papi szabó cég

HÓDMEZŐVÁSÁRHELY.

Folyó hó 3-án kelt levelére értesitem, hogy Thomay Dezső teológus barátom jelenleg ugyan még Debrecenben tartózkodik, de június 1-től kezdve már Vésztőre (Bihar m.) van segédlelkésznek kinevezve. Palástra azonban sürgősen szüksége van s így szíveskedjék Szántó úr ezt még debreceni címére elküldeni.

Nem mulaszthatom el, hogy annak a palásznak a készítéséért, amelyet nekem még 1925-ben édes anyám rendelt Önöknél, ne gratuláljak.

Már két éves. Sokszor megázott s úgyszólván minden nap használatban van, de mégis új, jó, izléses és csinos. Minden teológus barátomnak és segédlelkész társaimnak szívesen és jó lelkiismerettel fogom a céget figyelembe ajánlani.

Debrecen, 1927 május 6.

Tisztelettel:

Tukacs György, debreceni s.-lelkész,
főiskolai szénior.

Kedves Szántó Úr!

Gyülekeztem abból az alkalomból, hogy a biharmegyei Ártándra megválasztottak rendes lelkésznek, egy szép palásttal és süveggel öhajtt megajándékozni, melynek december 15-re legkésőbb itt kell lenni, mivel már karácsonykor, vagy előtte vasárnap kibúcsúzom. Kérem ezért azonnal értesíteni Szabó Károlyné címére, hogy a közönség előtt felmutathassa, zárt levélben, hogy mennyibe kerül 159 cm. hosszú palást és 58-as süveg.

Válaszát várva és méltányos árat remélve, maradok kiváló tisztelettel

Kaba, 1926 nov. 30.

Koródy Gyula, ref. lelkész.

Kedves Szántó Úr!

Az általa küldött palást és süvegnek csinosága, szépsége, művészi kivitele nagyon meglepett bennünket s igazán nagyon meg vagyok elégedve.

A pénz postán beküldtettem.

Kaba, 1926 dec. 13.

Koródy Gyula, ref. lelkész.

„DANKÓ” Temetkezési Vállalat

(Tulajdonos: EKLI JÓZSEF.)

DEBRECEN,

KOSSUTH-U. 6. SZÁM.

Telefon: nappal 322.

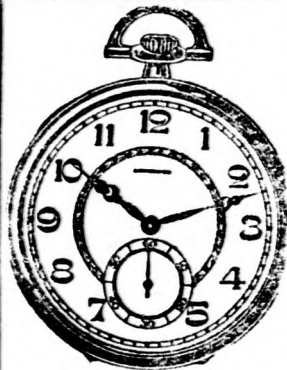
Telefon: éjjel 66. sz.

M. kir. Tisza István tudományegyetemi klinikák, Állami gyermekmenhely, Honvédkórház, Református árpóda, Debrecen szabad királyi város szállítója.

TELEP ÉS KOPORSÓGYÁR: DOMB-UTCA 16. SZ.,

hol éjjel is a gyászoló közönség rendelkezésére állunk.

Olcsó árak. ♦ Szolid kiszolgálás. ♦ Előnyös fizetési feltételek. ♦ Temetéseket vidéken is vállalunk.

Debreczeni István

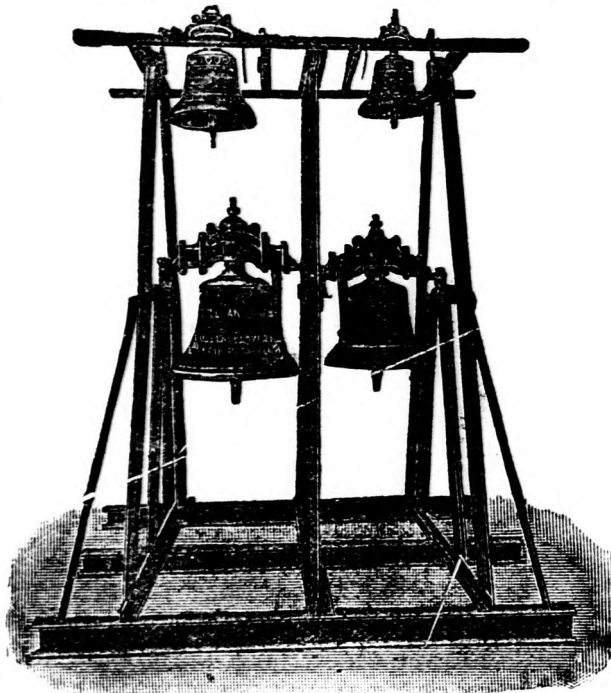
órásmeister
Debrecen, Péterfia-u. 8.

Speciális órák javítása
Mindennemű órák
raktára.

Az 19. 6. évi debreceni
iparkiallításon díszoklevéllel, a budapesti
orsz.kiallításon aranyéremmel kitüntetve.

SZLEZÁK LÁSZLÓ

harang-ércöntőde, harangfelszerelés és haranglábgyár
BUDAPEST, VI, FRANGEPÁN-UTCA 77. SZ.
(Saját házában). A nyugati pályaudvartól induló BUR vasúti „ÓR-
HÁZ” megállóhely A) B) C) J) kocsikkal. Telefon: Lipót 913-53.

Az 1900. évi párizsi világ-, 1921. és 1923. évi vas- és gépipari kiállításon
aranyéremmel kitüntetve. Számos egyházi elismerőlevél és az 1925. Orsz.
Kézművesipari Társulat versenyén a m. kir. korm. díszoklevéllel kitüntetve
és az 1926. évi kézműipari kiállításon a m. kir. kormány által
díszoklevéllel kitüntetve.

TEKINTETES

SZLEZÁK LÁSZLÓ HARANGGYÁROS ÚRNAK

BUDAPEST,
VI. FRANGEPÁN-U. 77.

Alulírott református lelkész, aki 1924 óta a harmadik
harangot önttettem Önnél, úgymint a másikat, a monoki Kos-
suth-harangot és most a bőcsit, örömmel jelentem gyüleke-
zetem nevében, hogy a 7 mázsás új nagy harangunk, melyet
elhunyt felejtethetetlen férje és Bertalan fia emlékére özvegy
Nagy Dánielné önttetett a bőcsi református egyház részére,
úgy csodaszép kivitelével, mint formásságával és zengzetes,
gyönyörködtető szólásával, súlyához képest páratlanul messze-
ható szavával, mindnyájunk öröme és büszkeségére méltó.
Külön említem, hogy a 9 mázsás kitűnő harangállvány, melyet
három harangunk részére az egyháztanács a maga költségén
készíttetett, méltó tartója a könnyűjárású, mintaszerű vas-
koronával ellátott új Bertalan-harangunknak.

Fogadja Szlezák úr az előzékeny szolgálatért és a kivált-
ságosan szép és értékes készítményeiért őszinte köszönetünket,
a bőcsi református egyház nevében:

Belsőbőcs, 1927 június 6.

DR. HEGYALJAI KISS GÉZA,
lelkész.

2-2

Debrecen város és a Tiszántuli ref. egyházker. könyvnyomda-vállalata.

Megjelent !!

A
„Református Egyházi Könyvtár”

XV. számú
rendkívüli kötete:

„Ágenda”

A magyar református egyház
liturgiás könyve.

SZERKESZTETTE

Dr. Ravasz László

Dunamelléki ref. püspök.

ÁTNEZTÉK

Dr. Antal Géza

Dunántuli ref. püspök.

Dr. Baltazár Dezső

Tiszántuli ref. püspök.

Dr. Révész Kálmán

Tiszáninneri ref. püspök.

508 oldal terjedelemben, 1/1 vászon, ara-
nyozott felirattal ellátott kötésben

ára 23.— pengő.

Kapható és megrendelhető a

„MÉLIUSZ”

könyv-, papír-, írószer- és
zenemű nagykereskedésben

Debrecen, Ferenc József-út 26.

TELEFON: 2-70.